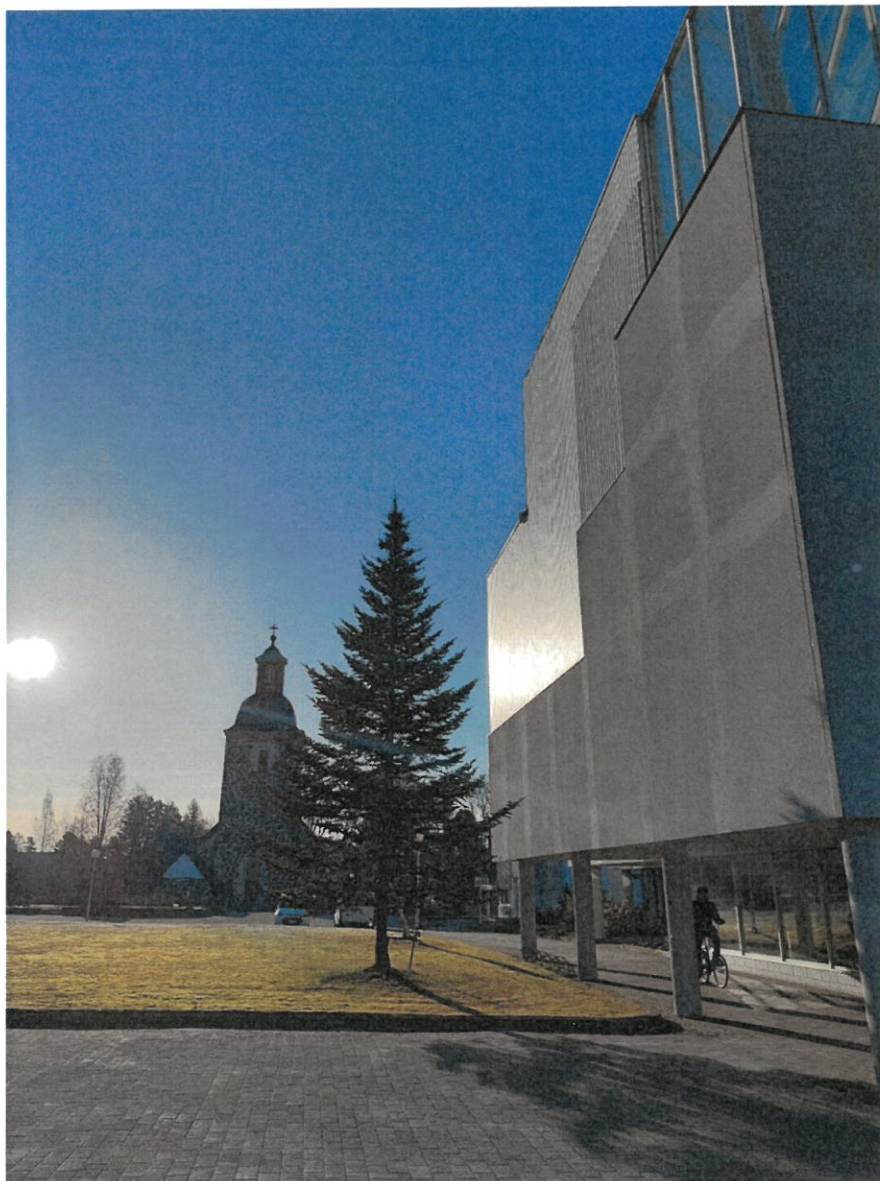

TAMMELAN KUNTA

Arviointikertomus vuodesta 2022

Sisällys

1. Tiivistelmä ja kysymykset kunnanhallitukselle	2
2. Puheenjohtajan tervehdys	3
3. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan toiminta	4
4. Talouden arviointi.....	5
5. Talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.....	7
6. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) arviointi	10
7. Arviointikertomuksen hyväksyminen	12

LIITE 1: Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Arviointikertomuksen valokuvat: Heli Halonen, Luovaus Arkkitehdit, Mika Suontausta

1. Tiivistelmä ja kysymykset kunnanhallitukselle

Tarkastuslautakunta on käynyt tarkoituksenmukaiseksi katsomassaan laajuudessa läpi kunnan taloutta ja hallintoa tilikaudelta 2022. Tässä arviointikertomuksessa myöhemmin esitettävien näkökohtien perusteella tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuuston päätettäväksi, että kunnanhallitus antaa vastineensa syyskuun 2023 loppuun mennessä seuraaviin kohtiin ja muutoinkin ottaa huomioon tarkastuslautakunnan havainnot seuraavaa talousarviota valmisteltaessa.

Hyvinvoiva henkilöstö on sitoutunut ja innokas saavuttamaan asetetut tavoitteet. Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, mitkä ovat ne toimenpiteet, joilla varmistetaan kunnan työntekijöiden työhyvinvoinnin toteutuminen ja kunnan vetovoiman työnantajamielikuva?

Tammelan kunnan väkiluku on laskusuhdanteessa. **Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, millä toimenpiteillä Tammelan kunta varmistaa kunnan väestömäärän kääntämisen kasvuun?**

Kuntalaki edellyttää, että talousarviossa asetetaan valtuustoon nähden sitovia tavoitteita sekä kunnan toiminnoille, että konserniyhtiölle. **Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, kuinka se aikoo toteuttaa kunnan toimintojen ja konserniyhtiöiden tavoiteasettelun tulevaisuudessa?**

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tilinpäätöksen sisäisen valvonnan selonteko vaikuttaa pinnalliselta. **Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, koska se aikoo toteuttaa lakisääteisen tehtävänsä kuntalaissa määrättyjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtäviensä osalta?**

Kuntaan suunnitellut investoinnit eivät toteutuneet suunnitellusti. Investoinneilla on suuri merkitys kunnan elinvoiman kehityksessä. **Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, millä toimenpiteillä kunta varmistaa jatkossa investointien toteutumisen valtuuston tahdon mukaisesti?**

Yritykset ovat Tammelan kunnan kasvun ja investointien ydin. **Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, miten yrittäjyyden ja elinvoimaan liittyvät tavoitteet tulevaisuudessa saavutetaan ja millaisia käytännön toimenpiteitä näiden edistämiseksi suoritetaan?**

2. Puheenjohtajan tervehdys

Tammelan kunnalle kävi melkein kuin entisen miehen hevoselle, joka kuoli juuri kun oppi olemaan syömättä. Me myös säästimme itsemme huonoon kuntoon henkilökunnan vähennyksillä. Osasimme kuitenkin ajoissa tehdä korjausliikkeen ja tilanne on nyt suorastaan hyvä. Kunnan henkilökunnalla tuntuukin nyt olevan hyvä ja eteenpäin vievä ”pöhinä” päällä.

Aina on kuitenkin vara parantaa. Työhyvinvointi on nähtävä laajasti oman toimipisteen, oman hallinnon alueen ja koko kunnan etuna. Näin vältämme turhat irtisanoutumiset ja välitämme myös ulospäin kuvaa kunnasta hyvää ja tavoiteltuna työpaikkana.

Rakennusvalvonta on järjestetty nykyisin yhdessä muiden Forssan seudun kuntien kanssa. Meidän on kuitenkin huolehdittava siitä, että meillä on oma ajantasainen rakennusjärjestys joka mm. helpottaa kesäasuntojen muuttamista vakituiseen asumiin, lain sallimissa rajoissa. On myös tähdennettävä rakennusvalvonnan henkilöstölle opastavaa ja rakentamista edistävää suhtautumista kaikkiin yhteydenottoihin. He saattavat olla monesti se ensimmäinen viranomaisseurue seudulla, johon otetaan yhteyttä ja huolimattomalla lausahduksella voi joku rakennusajatus muuttaa paikkakuntaa.

Liikuntahallin rakentaminen, maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtyminen, varhaiskasvatuksen pienet ryhmät ja lähellä sijaitsevat yksiköt. Nämä ovat asioita, joista saamme jatkuvasti myönteistä julkisuutta ja jopa pientä kateutta. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla nämä ovat harvinaisia asioita.

Tutkimuksen mukaan Kerava ja Järvenpää ovat alueita, joista on jo nyt paljon Tammelaan muuttaneita. Pohdinkin olisiko kannattavaa tehdä tälle alueelle jonkinlainen mainos kunnan tilanteesta ja työpaikoista?

Tammelan kunta ja eri kyläyhdistykset ovat aloittaneet tänä vuonna mm. yhteisiä somekampanjoita. Nämä ovat myös tervehdysasioita levittämään tietoa eteenpäin.

Pidetään tämä positiivinen suuntaus yllä!

Taito Syrjälä
tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

3. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan toiminta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko kunnan toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lisäksi tehtävänä on sidonnaisuusilmoitusten vastaanottaminen ja niiden vieminen valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano arviointivuonna 2022

Tarkastuslautakunnan jäsenet:

Jäsen	Varajäsen
Taito Syrjälä, pj.	Arja Turtiainen
Teemu Kajava, vpj.	Taru Kosunen
Heli Halonen	Tuomas Rantala
Kati Leino	Veija Bergström
Keijo Virtanen	Janne Vihreäsaari

Kunnan tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Minna Ainasvuori. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle työohjelmansa edistymisestä ja tilikauden 2022 tarkastushavainnoista.

Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen pohjalta. Lautakunta on lisäksi tutustunut toimielinten tekemiin päätöksiin sekä kuullut luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita arviointinsa tueksi.

Sidonnaisuuksien valvonta

Kuntalain 84 §:n mukaan laissa todettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa. Ilmoitusvelvollisuus astui voimaan uuden valtuustokauden alusta lähtien.

Tarkastuslautakunta käsitteli tehtävänsä mukaisesti muutokset sidonnaisuuksissa ja saattoi sidonnaisuusrekisterin valtuustolle tiedoksi. **Joiltakin ilmoitusvelvollisilta on jouduttu pyytämään ilmoitusta useampaan kertaan. Ilmoituksen tekeminen on jokaisen kuntalaissa määritellyn ilmoitusvelvollisen omalla vastuulla, eikä tarkastuslautakunnan tulisi joutua kehottamaan ilmoitusvelvollisia jättämään tai täydentämään ilmoitustaan.** Avoimuus myös lisää osaltaan kunnan hyvää mainetta tässäkin asiassa.

4. Talouden arviointi

Vuosi 2022 oli talouden osalta tarkasteltuna sekä edellistä vuotta että talousarviota parempi. Merkittäviä talousarviomuutoksia ei tehty vuoden aikana.

Toimintatuottoja kertyi 4,7 milj. euroa, missä oli kasvua edellisvuoteen 0,4 milj. euroa. Talousarvioon nähden toimintatuotot toteutuivat yli 1,1 milj. euroa suurempina. Tuet ja avustukset toteutuivat 0,65 milj. euroa talousarviota paremmin ja myyntituotot 0,53 milj. euroa talousarviota paremmin.

Toimintamenot kasvoivat 40,3 milj. euroon. Kasvua edellisvuodesta oli n. 1,5 milj. euroa. Henkilöstökuluissa kasvua oli 0,46 milj. euroa ja palvelujen ostoissa n. 1 milj. euroa. Talousarvioon nähden toimintamenot toteutuvat arvioidun mukaisesti.

Toimintakate kuvaa tuottojen ja kulu- jen erotusta. Tunnusluku on kunnissa aina negatiivinen. Toimintakate heikentyi edellisvuodesta n. 1 milj. euroa, mutta toteutui 0,9 milj. euroa talousarviossa arvioitua parempana.

Verotuloja kertyi 26,5 milj. euroa, mikä oli toisena vuotena peräkkäin selvästi paremmin kuin edellisenä vuotena. Kasvua vuodesta 2021 verotuloissa oli noin 1,8 milj. euroa. Verotulot toteutuivat 1,9 milj. euroa talousarviossa arvioitua paremmin.

Myös **valtionosuudet** kasvoivat edellisvuodesta. Valtionosuuksia kertyi 14,2 milj. euroa eli n. 1,3 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2021. Valtionosuudet toteutuivat talousarvion mukaisina

Vuosikate oli 5,2 milj. euroa, mikä on 2,1 milj. euroa edellisvuotta isompi. Talousarvioon nähden vuosikate toteutui 3,1 milj. euroa arvioitua suurempana. Perusoletuksen mukaan kunnan vuosikate on riittävä, jos se on vähintään siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen. Tämä mittari pätee erityisesti, kun investoinnit ja poistot ovat samalla tasolla. Poistot olivat 2,5 milj. euroa ja investointimenot 3,3 milj. euroa. Toteutunut vuosikate osoittaa, että vuosi 2022 oli talouden suhteen tasapainossa.

Ylijäämiä kunnalla on nyt yhteensä 9,8 milj. euroa. Ylijäämäeriksi luettavat vapaaehtoiset varaukset ja poistoero kun luetaan tähän, on ylijäämäeriä yhteensä 12,3 milj. euroa. Kunnan ja konsernin **lainakanta** aleni vuonna 2022. Kunnalla on nyt lainaa asukasta kohti 796 euroa ja konsernin lainoja on asukasta kohden 1765 euroa. Valta-kunnallisesti tarkasteltuna kunnan lainakanta on hyvin maltillinen ja tämä vähentää myös korkojen todennäköisen nousun tuomaa korkoriskiä.

Omavaraisuusaste kasvoi yli 70 prosenttiin ensimmäisen kerran viiden vuoden tarkastelujakson aikana. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta.

Rahoitusosa ja investointien toteutuminen

Investointimenoja toteutui 3,3 milj. euroa (vuonna 2021 1 milj. euroa). Talousarviossa investointeihin varattiin 5,9 milj. euroa, mutta investoinnit eivät toteutuneet suunnitellusti. **Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että suunnitellut investoinnit toteutetaan valtuuston tahdon mukaisesti. Investoinneilla on suuri merkitys kunnan elinvoiman kehityksessä.**

Toiminnan ja investointien rahavirta oli edellisvuoden tasolla eli 2,1 milj. euroa siitä huolimatta, että investointimenoja syntyi selvästi vuotta 2021 enemmän. Toiminnan ja investointien kertymä 5 vuoden ajanjaksolta on selvästi positiivinen (+4 milj. euroa). Tämä kuvaa sitä, että kunnan tulorahoitus on riittänyt toiminnan ja investointien kustannuksiin, joka on mahdollistanut myös lainakannan pienenemisen.

Arvio toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeista

Tilintarkastaja ei ole todennut olennaista huomautettavaa tilinpäätöksestä. Tilinpäätös, toimintakertomus ja konsernitilinpäätös antavat olennaisilta osin oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Kunnan verotulojen kasvu on positiivista. Verotulojen kasvu kertyi nimellisesti kunnallisverotuloista. Tämän kehityksen on tärkeää jatkaa. Kunnan kannalta keskeistä on, että kunta on vetovoimainen uusille veronmaksajille ja pito-voimainen nykyisille asukkaille. Kunnan asukasluvun negatiivisen kehityksen kääntämiseksi on ponnisteltava kaikin keinoin.

Menokehitys oli maltillista siitä huolimatta, että sote-menoihin sisältyi mm. sairaanhoitopiirin alijäämien kattaminen. Vuonna 2022 energian hinnan nousulla ei vielä ollut merkittävää vaikutusta.

Sote-menojen siirtyminen pois kunnalta hyvinvointialueuudistuksen myötä antaa kunnalle mahdollisuuksia jatkossakin maltilliseen menokehitykseen.

Investointimenojen jääminen merkittävästi talousarviosta ei ole nähtävissä miltään osin positiivisena. Jatkossa on tärkeää varmistaa, että kunnalla on kykyä toteuttaa investoinnit suunnitellusti.

5. Talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Kuntalain mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota kunnan tavoiteasetantaan. Kuntalaki edellyttää, että talousarviossa asetetaan valtuustoon nähden sitovia tavoitteita sekä kunnan toiminnoille että konserniyhtiölle. Tavoitteiden on oltava mitattavia ja riittävän tavoitteellisia. Vuonna 2023 hyväksyttävän päivitetyn kuntastrategian myötä strategian ja talousarvion yhteyden on jatkossa oltava johdonmukainen. Kuntalain mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Vuoden 2022 puutteellisten talousarviovuokseksi tarkastuslautakunta ei voi arvioida toimialojen toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sille määrätyn lakisääteisen tehtävän mukaisesti.

Seuraaviin taulukoihin on koottu tarkastuslautakunnan näkemyksiä siitä, mitkä asiat ovat edistäneet tuloksellisuutta kunnassa ja mitkä asiat vaativat erityishuomiota kehittyäkseen parempaan suuntaan.

Kunnanhallitus/ koko kunta

+	Tilikauden tulos oli ylijäämäinen, tulorahoitus oli riittävä ja lainakanta pieneni.
+	Kuntaan rekrytoitiin talous- ja hallintojohtaja ja uusi kunnanjohtaja.
+	Vuosi 2022 oli edelleen poikkeuksellinen kunnasta riippumattomista syistä, mutta poikkeavista olosuhteista selvittiin hyvin.
-	Kuntastrategian päivitys ei edistynyt.
-	Talousarvion toiminnallisten tavoitteiden valmistelu valtuuston päätettäväksi ei toteudu kuntalain hengessä.
-	Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ei ole toteutunut systemaattisesti.
-	Asukasmäärä kehittyi edelleen huolestuttavaan suuntaan ja huoltosuhte heikkenee.
-	Henkilöstön työhyvinvointi ja vaihtuvuus on huolestuttanut.
-	Investoinnit eivät toteutuneet valtuuston tahdon mukaisesti.
-	Kuntayhteistyön mahdollisuuksia ei ole hyödynnetty riittävästi.
-	Konserniyhtiön ohjaus talousarvion kautta ei toteudu.

Sivistyspalvelut

+	Sivistystoimi on ollut edelleen erittäin aktiivinen hankerahoituksen hakija.
+	Koulukuljetusten kilpailutusten ohjausryhmän perustaminen.
+	UNICEF on hyväksynyt Tammelan lapsiystävällinen kunta toimintasuunnitelman vuosille 2022 – 2025.
+	Osallistuminen Suomen harrastemalliin, jokaisella koululla alkoi harrastekerho.
-	Lautakunnan viranhaltijaesittelyt eivät ole aina riittävän yksityiskohtaisia.
-	Ohjatut liikuntatunnit ovat määrällisesti merkittävästi vähentyneet aiempiin vuosiin verrattuna.
-	Koulukuljetusten kilpailutukset eivät ole tuottaneet toivottua tulosta 2022 – 2023.

Tekniset palvelut

+	Porras-Riihivalkaman vesihuoltolinjan ja runkoviemärirakennushankkeen rakennustyöt käynnistyivät keväällä. Linjan rakennustyöt valmistuvat syksyllä 2023.
+	Energiätehokkuusinvestointeja on jatkettu suunnitelmien mukaan.
+	Uuden yhtenäiskoulurakennuksen suunnittelu on edennyt rakennuslupavaiheeseen.
+	Uuden liikuntahallin rakennushanke on valmisteltu omana työnä ja rakennustyöt on aloitettu urakoitsijan toimesta lokakuussa. Näin varmistettiin hankkeelle n. 500.000 euron suuruinen valtionavustus.
-	Verkostoon pumpatut vesi- ja jätevesimäärät edelleen merkittävästi suurempia kuin laskutetut määrät.
-	Sähköisen rakentamisen lupahakemusjärjestelmää ei ole vielä saatu asiakaskäyttöön.
-	Rakennustontteja ei ole myyty. Tonttimarkkinointi ei ole riittävän selkeätä ja markkinointia ei ole tehty edelleenkään valtakunnallisissa myyntikanavissa.

Ympäristölautakunta

+	Kaavojen päivitystyöt lähtivät käyntiin uudelleen vuonna 2022.
+	Lautakunnan viranhaltijaesittely on selkeä ja riittävän laajaa.
-	Rakennusjärjestyksen päivittäminen pysäytettynä vuonna 2022.
-	Virkamiesvalmisteluun lautakunnassa palautetut asiat tulee ohjeistaa selkeämmin.

6. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) arviointi

Vuoden 2023 alusta kunnille on otettu käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jonka suuruus määräytyy osaksi kuntien toteuttaman hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. HYTE-kertoimen avulla pyritään varmistamaan kuntien panostukset asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös hyvinvointialueiden aloittamisen jälkeen. Tammelan HYTE-kerroin on vuonna 2023 on 55 (asteikolla 0 - 100 eli keskiarvo tulosindikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta). HYTE-kertoimen mukaista valtiosuutta Tammela saa 93 338€.

Hyvinvoinnin ja terveyden tulosindikaattorien tavoitteiden saavuttamiseksi HYTE – kertoimen pitkän aikavälin seuranta ja tavoitteisiin johtavat toimenpiteet tulisi sisällyttää osaksi strategisia tavoitteita.

Kulttuurin Hyte – kertoimiksi Tammelan kunta on saavuttanut tason 0/100. **Kulttuurin osalta vaatii eniten keskustelua, mikä on Tammelan kunnan keino madaltaa kulttuurin osallistumisen kynnyistä?**

HYTE – indikaattorimittaukset tapahtuvat 1-2 vuoden välein mittauskohteesta riippuen.

+	Kunnan johdon toiminta on saavuttanut HYTE-kertoimessa hyvän tuloksen .
+	Liikunnan osa-alueen Hyte- kertoimissa hyviä tuloksia liikuntapassikampanjan ja harrastamisen Tammelan mallin kerhot.
+	Tammelaan on nimetty poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä, joka käsittelee liikunnan edistämistä.
+	Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus.
-	Kunta ei ole kutsunut säännöllisesti koolle liikuntaseuroja ja yhdistyksiä yhteiskokoukseen.
-	Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat eivät osallistu säännöllisesti toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin.
-	Peruskoulun TEAvisari – kyselyyn vastaaminen ei ole ollut niin aktiivista kuin se voisi olla.
-	Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyistä osa-alueen - TEA, pistemäärä on kunnassa 0/100, joka on heikoin mahdollinen.

Me haluamme selkeät tavoitteet, jotta tiedämme mitä tavoitella!

Einvoiva kunta toteuttaa suunnitellut investoinnit ajallaan!

Me haluamme viihtyä työssä ja olla osaavia!

Yritykset luovat työpaikkoja ja verotuloja. Edistetään kuntamme yritysten kilpailukykyä!

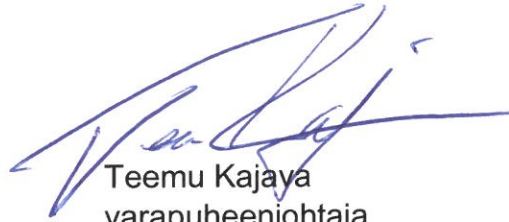

7. Arviointikertomuksen hyväksyminen

Tammelassa 9.5.2023

Taito Syrjälä
puheenjohtaja

Teemu Kajava
varapuheenjohtaja

Heli Halonen
jäsen

Kati Leino
jäsen

Keijo Virtanen
jäsen

LIITE 1

Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Tarkastuslautakunta on käynyt tarkoituksenmukaiseksi katsomassaan laajuudessa läpi kunnan taloutta ja hallintoa tilikaudelta 2021 ja esittänyt laatimassaan arviointikertomuksessa kunnanhallitukselle pyynnön vastineesta syyskuun loppuun mennessä sekä huomioimaan tarkastuslautakunnan havainnot seuraavaa talousarviota valmisteltaessa. Alla on esitetty tarkastuslautakunnan keskeiset kysymykset kunnanhallitukselle ja kunnanhallituksen vastaukset näihin kysymyksiin.

1) Aiotaanko luottamushenkilöiden perehdytys hoitaa lähitulevaisuudessa?

Luottamushenkilöiden koulutusta ollaan suunnittelemassa lokakuun loppuun/marraskuulle 2022. Tarkoitus järjestää koulutus valtuutetuille sekä niille lautakuntien jäsenille, jotka eivät ole valtuutettuja.

2) Vuoden 2020 vastineessa arviointikertomuksen havaintoihin viitataan mm. henkilöstövaihdosten tuomiin ongelmiin sekä suunniteltuihin kehittämistoimiin hallinnon työprosesseissa. Miten vastineessa mainitut hallinnon kehittämistoimenpiteet ovat edenneet vastineen antamisen jälkeen?

Hallinto- ja talousosaamisen vahvistamiseksi on tehty konkreettisia toimia rekrytoimalla hallintopäällikkö joulukuussa 2021. Hallintopäällikkö toimii kunnanhallituksen ja valtuuston sihteerinä sekä osallistuu aktiivisesti asioiden valmisteluun vastaten mm. esityslistojen ja pöytäkirjojen laatimisesta. Hallintopäällikkö toimii hallintosihteerien tiiminvetäjänä ja heillä on säännölliset hallintoasioihin liittyvät palaverit.

Kevään 2022 aikana on hankittu uuden, keväällä 2021 hankitun asianhallintajärjestelmän koulutusta ja syyskuussa 2022 on käynnistynyt tiedonohjaussuunnitelman projekti alkukoulutusten myötä.

Hallintopalveluiden hallintosihteerien osalta molemmat toimet on vakinaisesti täytetty. Toista tehtävää hoitaa tällä hetkellä määräaikainen sijainen vuoden 2023 loppuun. Hallintopalvelujen työntekijöiden tehtäväkuvia on jo aiemmin päivitetty ja päivitetään edelleen henkilöstön osaamisen ja vahvuuksien mukaisesti.

Huhtikuussa 2022 rekrytoitiin talous- ja hallintojohtaja, joka toimii hallinto- ja kehittämisspalveluiden toimialajohtajana. Hän on hoitanut oman työnsä ohella kunnanjohtajan viransijaisuutta ja 15.8.2022 alkaen hän on toiminut vt. kunnanjohtajana, joten syvälinen perehtyminen toimialajohtajan tehtävään on kesken.

Näillä toimenpiteillä on vahvistettu hallinto- ja kehittämisspalveluita. Hallinto- ja kehittämisspalveluiden toiminnan vahvistamiseksi tarvetta on kunnan tiedotusta kehittäväälle ja sitä hoitavalle resurssille.

3) Onko kiinteitä kulurakenteita tarkasteltu osana talouden sopeuttamistoimenpiteitä ja millaisia mahdollisuuksia kunnalla on muokata rakenteita taloudellisemmiksi ja tuottavammaksi?

Vuoden 2021 kunnan toimintamenoista, 41,1 miljoonaa euroa, suurimman osan muodosti palvelujen ostot, 27,6 miljoonaa euroa. Tästä 77 % koostui ostoista FSHKY:ltä ja Kanta-Hämeen Sairaanhoidopiiriltä.

Henkilöstömenot olivat 10,2 miljoonaa euroa. SOTE-uudistuksen yhteydessä kunnan toimintamenot pienenevät noin

50 %:lla, kun sosiaali- ja terveystalut siirtyvät Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle.

Mahdollisuudet vaikuttaa kulurakenteeseen tulee lähinnä henkilöstörakenteen kautta. SOTE-uudistuksen jälkeen henkilöstömenot tulevat olemaan noin 50 % kunnan menoista ja palvelujen ostot noin 30 %. SOTE-uudistuksen jälkeen verotulojen (tulovero, yhteisövero, kiinteistövero) osuus kunnan tuloista tulee olemaan merkittävä ja valtionosuuksien osuus pienempi.

Asukkaiden ja yritysten saamisella kuntaan tulee olemaan merkittävä vaikutus verotulojen kehitykseen. Hyvinvoinnin osalta HYTE-kertoimeen sidottu valtionosuus on myös mekanismi, jolla kunta voi vaikuttaa valtionosuuden määrään.

4) Millainen on viemäriverkon korjaussuunnitelma?

Viemäriverkon korjaussuunnitelmaa ei ole vielä laadittu. Vuoden 2022 talousarvioon on varattu 25.000 euroa vuotovesiselvityksen tekemiseen. Tarjouspyyntövaihe on meneillään ja eräpäivä tarjouksille on 22.9.2022. Tarkoitus toteuttaa selvitys vuoden 2022 aikana.

5) Miten kunnanhallitus valvoo lautakuntien päätöksentekoa ja onko ympäristölautakunnan maankäyttö- ja rakennuslakia koskevissa päätöksissä ilmennyt sellaisia epäkohtia, joista kunnan olisi tullut valittaa hallinto-oikeudelle?

Kaikissa lautakunnan maankäyttö- ja rakennuslakia koskevissa päätöksissä on annettu valitusosoitus. Kunnanhallitus voi käyttää otto-oikeutta eli ottaa asian ratkaistavakseen harkintansa mukaan. Päätöksiä, joista olisi ollut syytä valittaa hallinto-oikeudelle ei ole ilmennyt.

6) Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, koska se aikoo toteuttaa lakisääteisen tehtävänsä kuntalaissa määrättyjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtäviensä osalta?

Tammelan kunnan sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan perusteet hyväksyttiin kunnanhallituksessa 2.11.2015. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiston uusiminen aloitetaan loppuvuodesta 2022.

Talous- ja hallintojohtaja vastaa riskienhallinpolitiikan ja riskien arvioinnin prosessista. Sisäisen valvonnan osalta sisäisiä kontroleja on määritelty muissa ohjeistoissa mm. hankintaohjeet, hallintosääntö, taloushallinnon prosessit. Sisäisen valvonnan perusteisiin tullaan ottamaan mukaan väärinkäytös-ilmoitusmekanismi.

7) Miten yrittäjyyden ja elinvoimaan liittyvät tavoitteet tulevaisuudessa saavutetaan ja millaisia käytännön toimenpiteitä näiden edistämiseen suoritetaan?

Elinvoimaisuus on keskeisimpiä strategisesti kirkastettavia asioita. Elinvoimainen kunta houkuttelee asukkaita, talon rakentajia ja yrityksiä.

Vuoden 2021 tilinpäätöksessä elinvoiman ja työllisyyden palvelualueen toimintamenot olivat 515.260 euroa.

Elinvoiman osalta kunnan markkinointiin ja some-näkyvyyteen on satsattu.

Tonttien myynnin osalta tontteja ei myyty vuonna 2021 ja vuoden 2022 aikana on aktiivisesti kampanjoitu omakoti- sekä yritystontteja. Kesän 2022 jälkeen yksi tontti on myyty huutokaupassa ja kaksi tonttia on varattu ja yhden osalta alustava varaus.

Elinvoiman osalta keskusta-aluetta suunnitellaan ja mm. rantapuiston suunnitelma on osana keskustan kokonaissuunnitelmaa.

Työllisyyden ja elinvoiman menot pitivät sisällään mm: työllistämistukea, työllistettävien palkkoja, palkkojen sivukuluja, palvelujen ostoja mainostomistoilta, Forssan Yrityskehitykseltä ostettavia yrityspalveluita, korvausta HAMK:n yliopettajan tekemästä työstä Forssan kaupungin ja seudun kuntien järvivihreän elinkeinostrategian toteutumisen tueksi, maaseutupalvelun yhteistoimintasopimuksesta aiheutuneet kustannukset sekä joukkoliikenteen tuesta.

Elinvoiman ja työllisyyden kehittäminen tulee linkittymään tulevaan TE24 uudistukseen, jossa työllisyyspalvelut siirtyvät valtiolta (TE-keskukset) kunnille.

Uudistuksen yhteydessä kuntien työllisyshoito tullaan osana kokonaisuudistusta miettimään uudelleen. Talousarviossa asetettujen tavoitteiden osalta arviointikertomuksessa on nostettu esiin myös seuraavat asiat;

-Kuntastrategian päivitys ei käynnistynyt valtuustokauden vaihduttua, talousarvion toiminnallisten tavoitteiden valmistelu valtuuston päätettäväksi ei toteudu kuntalain hengessä, konserniyhtiön ohjaus talousarvion kautta ei toteudu, asukasmäärä kehittyi huolestuttavaan suuntaan ja huoltosuhde heikkenee, luottamushenkilöiden koulutusta ei juuri ole ollut vaalien jälkeen, talous- ja palkkahallinnon palveluntuottajan työn laatua on jouduttu paikkaamaan.

Vastauksena edellä mainittuihin esiin nostettuihin asioihin, kunnanhallitus toteaa seuraavaa:

Uuden kuntastrategian valmistelua jatketaan vuoden 2023 alussa.

Vuoden 2023 talousarvioon pyritään tarkentamaan konserniyhtiöiden toiminnallisia tavoitteita. Toiminnallisia tavoitteita tarkennetaan siten, että tavoitteiden määrää vähennetään ja keskitytään tärkeimpiin tavoitteisiin.

Palkanlaskenta on ulkoistettu palveluntarjoajalle. Palveluntarjoajan kanssa pidetään yhteistyökokouksia säännöllisesti ja palvelutasoa seurataan yhdessä. Vuoden 2022 aikana ei ole ollut merkittäviä puutteita työn laadussa.

Luottamushenkilöiden koulutus tullaan järjestämään syksyn 2022 aikana.

